

50PLUS Raamprogramma 2023-2027

WATERBEWUST BELANGRIJK VOOR ALLEN

Op 15 maart 2023 zijn er weer verkiezingen voor de besturen van de Nederlandse Waterschappen en 50PLUS doet er aan mee.

De taken van een waterschap zijn:

- Voldoende water;
- Schoon water;
- Droge voeten;

50PLUS vindt het belangrijk dat de wereld leefbaar blijft voor huidige en de toekomstige generaties. Daarom staat 50PLUS voor een krachtig klimaat-, energie- en milieubeleid; maakt zich sterk voor het behoud en herstel van de biodiversiteit. Daarbij is het van belang dat schade aan de economie moet worden voorkomen en mag de economische groei niet worden belemmert. 50PLUS streeft dit standpunt integraal na, niet alleen op waterschaps-niveau maar ook op landelijk, provinciaal en gemeentelijk niveau.

Een ander belangrijk standpunt van 50PLUS is, dat het waterschap haar kerntaken op een zuivere, financiële en zorgvuldige wijze uit moet voeren. En streeft dan ook naar een goede financiële huishouding van de waterschappen.

Ook zetten wij ons in voor een flexibele en goede gestructureerde organisatie.

50PLUS streeft op landelijk-, provinciaal- en op waterschaps-niveau naar een eerlijkere verdeling van de waterschapslasten voor de (oudere) burgers en een meer democratische bestuuropbouw. Deze hoofdpunten van dit streven, die ook op landelijk en provinciaal niveau worden nagestreefd, worden gevormd gevormd door:

1. Wijziging van de kostentoedeling:

Bij sommige waterschappen betalen burgers nu tot 82% van de lasten. De rest van de kosten worden betaald door de landbouw en het bedrijfsleven. De burgers betalen in deze kostentoedeling een te hoog percentage en **dit percentage moet verlaagd** worden.

2. Wijziging van de zuiveringsheffing voor 2 persoonshuishoudens

Een huishouden die bestaat uit twee of meerdere personen, betalen zuiveringslasten op basis van drie vervuilingseenheden. Dus ook als u een tweepersoons huishouden heeft, betaalt u eigenlijk **50% lastenverhoging**. 50PLUS wil daarnaast onderzoeken of het waterverbruik wellicht maatgevend kan worden voor de vaststelling van de zuiveringslasten.

3. Ruimhartig kwijtscheldingsbeleid voor de waterschapsbelasting

Voor huishoudens met een laag besteedbaar inkomen.

4. Wijziging van de zetelverdeling waterschapsbesturen

Nog altijd worden in de waterschapsbesturen zetels toegewezen aan belangengroepen (landbouw, kamer van koophandel) de zogenaamde **geborgde zetels**. 50PLUS wil deze geborgde zetels afschaffen en heeft in de Eerste en Tweede Kamer samen met andere partijen hier al een aanzet voor gegeven.

Algemeen

Elk waterschap zorgt voor het waterbeheer in een bepaald gebied. De taken van een waterschap zijn: watersysteembeheer (dit gaat over de kwantiteit) kering en waterkwaliteit) en zuiveringsbeheer (zuivering van gebruikt water).

Aspecten zoals natuur-/milieubescherming, klimaatbeleid en het plaatsen van bijvoorbeeld windmolens behoren niet tot de kerntaken van het waterschap, hiervoor zijn andere overheden verantwoordelijk.

Voor eigen gebruik en duurzame bedrijfsvoering (CO2) kunnen de waterschappen wel duurzame 'energiebronnen' inzetten. Hierbij zijn nationale en internationale (EU) wet- en regelgeving de meetpunten voor het te voeren beleid.

50PLUS wil graag het Waterbeheerprogramma 2023-2027 samen met andere organisaties uitvoeren. Dit willen wij doen in overleg en samenwerking met regio's, gemeenten en maatschappelijke organisaties. Gelet dient te worden op de beheersbaarheid van de financiën. Alles moet wel haalbaar en betaalbaar blijven.

Ook wil 50PLUS terughoudendheid om te voorkomen dat de lasten voor burgers, bedrijven en agrariërs stijgen; dus géén lastenverzwaring. Waterbeheer is heel belangrijk en heeft ook landelijke grote impact, dus is het ook een nationaal politiek onderwerp. Vanuit de landelijke politiek is dit niet vreemd, maar juist gewenst.

50PLUS heeft duidelijke opvattingen over het water- en zuiveringsbeheer van de waterschappen. Wij lichten dat in dit programma graag toe.

De speerpunten van 50PLUS

1. Focus op kerntaken (prioriteiten)
2. Droge voeten (waterveiligheid)
3. Schoonwater, waterkwaliteit omhoog
4. Klimaatadaptatie. Watertransitie(overgaan op duurzaam watergebruik) en energietransitie.
5. Evenredige lasten-/kostenverdeling en geen winstoogmerk
6. Schulden voorkomen/verlagen
7. Minder bureaucratie, maar meer aandacht voor digitale veiligheid
8. Geen belangenverstrengeling c.q. ondermijning
9. Pragmatisch
10. Regeren is vooruitzien

1. Focus op kerntaken!

De waterschappen behoren zich enkel bezig te houden met hun primaire kerntaken en behoren geen andere activiteiten of initiatieven buiten het waterschapsgebied te ontplooien. De kerntaken van het waterschap zijn: waterveiligheid, voldoende water en schoon water. De hierbij behorende begrotingen moeten sluitend zijn zodat deze taken ook uitgevoerd kunnen worden zonder overschrijdingen.

2. Droge voeten en natte laarzen (waterveiligheid)!

Voorkomen van overstromingen heeft prioriteit want de veiligheid voor de burgers staat bij 50PLUS altijd voorop. Daarbij hoort ook een visie op de zeespiegelstijging, het HWBP (HoogWater Beschermings Programma).

De oplossingen hiervoor zijn divers. Dijken en kades behoren voldoende hoog te zijn en er moet gezocht worden naar innovatieve vormen van dijk aanleg, gericht op een meer natuurlijke bescherming.

De dijken moeten onder permanente bewaking staan.

In noodsituaties kunnen ook delen van het land gecontroleerd onder water worden gezet. Hierbij dient te allen tijde ook een bedrijfseconomische afweging gemaakt te worden. Dit kan in uitzonderlijke gevallen leiden tot onteigening. Ook dient er meer gekeken te worden naar de natuur(-lijke) gebieden om deze in te zetten als tijdelijke waterbergingen bij hoogwater.

Steeds vaker zullen we te maken krijgen met extreme weersomstandigheden. Hoosbuien en droogte. 50PLUS vindt dan ook dat de waterschappen voorop moeten lopen met de aanpak van dit soort calamiteiten. Ook bij nieuw te ontwikkelen gebieden dient er met het Waterschap als eerste een gesprek plaats te vinden. Daarnaast moet er een gedegen calamiteitenplan komen met daarbij een gestructureerde en geëfende calamiteitenorganisatie.

3. Schoonwater, waterkwaliteit omhoog!

Om de kwaliteit op peil te brengen met de (Europese) Kaderrichtlijn Water, moeten de Waterschappen maatregelen nemen om de waterkwaliteit te verbeteren. Maatregelen die vanuit deze visie worden gesubsidieerd, vallen niet onder VVE. Uitgangspunt hierbij moet blijven de vervuiler betaalt en dat is niet alleen de burger, maar zeker ook de bron van de vervuiling.

Wij moeten in 2027 voldoen aan de KRW normen. Die normen zijn niet Europees vastgesteld maar per land. Nederland heeft de hoogste normen opgesteld. Duitsland en België hebben hun normen op een lager niveau gezet. Meer dan 80% van al het water komt uit deze genoemde landen. Wanneer deze landen voldoen aan hun normen, kunnen wij de overlast daarvan overzien.

Conclusie: Wij kunnen nooit voldoen aan de KRW normen. Bovendien luidt de eis, dat als er een stofje in zit die niet voldoet, dan voldoet de hele waterloop niet aan de KRW normen. 50PLUS vindt dat op regeeringsniveau de normen aangepast moeten worden aan die van het buitenland en geen onhaalbare eisen moet najagen.

50PLUS maakt zich sterk voor een snelle adaptatie van het reinigingsproces. Met name als het gaat het verwijderen van medicijnresten, microplastics, vervuiling en uitspoeling resten van gewasbeschermingsmiddelen. Dit kan betekenen dat er nadere regels van kracht worden die onder ander gewasbescherming, onkruidbestrijding, besproeien van gewassen en vuil-waterafvoer inperken.

Aanvullende maatregelen kunnen ook genomen worden als het (grond-)waterpeil in het geding komt. In beide situaties (kwaliteit en peil) wordt samen met betrokkenen altijd een belangenafweging gemaakt. Zeker het besproeien van gewassen en een te hoog- of te laag waterpeil kan leiden tot grote economische schade voor de landbouwondernemer. Voorwaarde hierbij is dat een eventuele bronbemaling hierbij op circulaire wijze plaatsvindt.

Een goede kwaliteit geldt uiteraard ook voor zwemwater waarvoor de Waterschappen verantwoordelijk zijn (geldt niet voor commerciële zwembaden/-baden). Hier zetten de Waterschappen zich in om onder anderen blauwalg te voorkomen en te bestrijden.

4. Klimaatadaptatie, waterbeheer en energietransitie!

We kennen steeds meer periodes van droogte, samenhangend met de huidige klimaatverandering en temperatuurstijgingen. Deze zijn funest voor ouderen en andere kwetsbare burgers. 50PLUS maakt zich sterk voor deze burgers en kwetsbare mensen en werkt aan een langjarige visie op het vlak van duurzaamheid en klimaatadaptatie.

Door de voortdurend optredende enorme plensbuien en daaropvolgende lange droge periodes moet de waterhuishouding daarvoor geschikt worden gemaakt. Dit voor zowel onze huidige als de toekomstige generaties (Fit for the Future).

Met het oog op waterbeheer stelt 50PLUS voor om meer samen te werken met gemeenten t.a.v. het verplicht klimaatbestendig bouwen en inrichten van nieuw te ontwikkelen woonwijken en bestaande wijken zoveel mogelijk te 'vergroenen'. Het draagt bij aan de klimaatbestendigheid om gemeenten te stimuleren dat zij in hun APV's regelgeving opnemen, die het verboden maakt om de tuinen bij woningen en kantoorpanden te laten verstenen.

Ook wil 50PLUS dat bij vergunningen en vaststelling van omgevingsplannen dit aspect wordt meegenomen. Bij toekomstige ruimtelijke inrichtingsplannen van wijken, dient enerzijds rekening te worden gehouden met voldoende mogelijkheden van waterafvoer en anderzijds voor mogelijkheden van wateropslag".

Innovatie is cruciaal ook bij het waterbeheer. Grote droogteperioden wisselen af met heftige buien. Cruciaal is het voorhanden hebben van water in de droogteperioden. Een van de nieuwe mogelijkheden is het raffineren van gezuiverd afvalwater wat kan worden ingezet in de landbouw. 50PLUS ziet grote kansen bij het decentraal zuiveren en raffineren van afvalwater.

Deze visie dient op een zodanige geleidelijke wijze ingevoerd te worden dat dit geen of zeer beperkte kosten met zich meebrengt. Toekomstige opbrengsten door innovatie en samenwerking dienen de kosten te dekken.

De waterschappen dienen wat 50PLUS betreft duurzaam te werk te gaan. Bij alle plannen dient de factor duurzaamheid te worden overwogen en te worden afgewogen. Hierbij zal circulaire economie een rol bij moeten spelen. Zaken als hergebruik van teruggewonnen grondstoffen, eigen energieopmerking en beperking van de uitstoot van CO2 dienen steeds betrokken te worden bij alle besluitvorming. Hierdoor zal ook de samenwerking met dorpen en steden gezocht moeten worden. Het waterschap kan meedenken om de rioleringen op peil te brengen, afkoppelen van hemelwater te bevorderen (na reiniging hiervan) en berging van water te realiseren. Ook kan het waterschap helpen met informatie om het 'waterbewustzijn' bij overheden en inwoners te vergroten en ook met het ondersteunen van programma's, zoals afkoppelen van regenpijpen, water vasthouden in eigen tuin, enz.

5. Evenredige lasten-/kostenverdeling en geen winstoogmerk!

50PLUS heeft zich zoveel mogelijk ingezet voor de (ingezetenen) burgers voor een nieuw belastingstelsel, dit ligt nu bij de Eerste kamer. Wij zouden graag zien dat er in dit nieuwe stelsel nog een aanpassing wordt aangebracht waarbij het waterverbruik als grondslag wordt gebruikt.

50PLUS wil een nieuwe commissie instellen die opnieuw gaat kijken naar een aanpassing van de (huidige)belastingstructuur. De doelstellingen EERLIJK, TRANSPARANT EN UITLEGBAAR dienen hierbij TOP prioriteit te krijgen. Wij stellen onze kennis en kunde daarvoor beschikbaar.

50PLUS maakt zich sterk om de oneerlijke 'subsidiering' (veel te lage belastingtarieven) van commercieel geëxploiteerde 'natuur' te stoppen.

50PLUS is voor "kwijschelding" maar vindt dat dit niet de taak is die alleen thuishoort bij de Belastingdienst. Essentieel op dit punt is dat er dus afstemming dient plaats te vinden met Gemeenten, Waterschap en/of de Belastingdienst. Hierbij dient in acht te worden genomen dat het indienen van een verzoek tot het doen kwijschelden van de Waterschapsbelasting zowel digitaal als ook op papier gehandhaafd blijft. Bovendien is 50PLUS van mening dat het aanvragen van kwijschelding laagdrempelig dient te blijven of moet worden gemaakt.

De waterschapsbelasting dient gerelateerd te zijn aan de kosten die het betreffende waterschap maakt. Hierbij staat voor 50PLUS ook de verdeling ter discussie. Wij zijn van mening dat de billijkheid van de huidige verdeling voor huishoudens, 1 en 3 of meerdere personen, dient te worden aangepast om meer recht te doen aan de feitelijke gezinssamenstelling.

50PLUS is van mening dat onafhankelijk van het CAB-voorstel, deze verdeling aangepast moet worden in; 1,2,3,4 personen. Een acceptabel alternatief is om de zuiveringsheffing te baseren op het drinkwaterverbruik. Ook hiermee wordt recht gedaan aan de feitelijke gezinssamenstelling.

Dankzij 50PLUS is in het UvW-voorstel (Unie van Waterschappen) deze aanpassing opgenomen. Maar kijkende naar de ontwikkelingen omtrent het UvW-voorstel zijn we hier nu niet meer zeker van. 50PLUS blijft zich dus sterk maken voor deze verdeling en eist dat deze aangepast worden in: 1, 2, 3, 4 en personen.

Voor 50PLUS is het heffen van de zuiveringsheffing gebaseerd op het drinkwaterverbruik ook een acceptabel alternatief omdat ook hiermee recht wordt gedaan aan de feitelijke gezinssamenstelling.

Van geheel andere aard is de kostenverdeling voor het Hoog Water Beschermings Programma, waarbij een eigen bijdrage van 10% geldt voor de waterschappen. Met name voor de waterschappen met een beperkt aantal inwoners is dit een onfaire extra belasting en 50PLUS staat voor een eerlijker verdeling van deze kosten

50PLUS streeft naar beperkte lastenverhogingen voor de inwoners. (Maximaal de inflatiecorrectie). Mochten Waterschappen eventueel winsten boeken, dan moet het Waterschap deze winst storten in een algemene reserve waarmee toekomstige tariefstijgingen opgevangen kunnen worden en de heffingen laag kunnen blijven.

6. Schulden voorkomen / verlagen en een rekenkamer(commissie)!

50PLUS wil een goede financiële huishouding van de waterschappen.

Wij willen dat de Waterschappen een sober investeringsbeleid voeren en terughoudend zijn met investeringen in niet kerntaken (zoals o.a. natuur; wat een kerntaak is van de provincie). Schulden opbouw moet worden voorkomen en schuldenverlaging moet ter hand worden genomen.

Op dit punt kan de BTW plicht voor de Waterschappen worden afgeschaft. In de betalingsmethodiek van; inwoner → waterschap → rijksoverheid wordt nu twee keer BTW betaald. Het hierdoor extra besteedbaar geld dient te worden gebruikt om de schulden te verlagen en de tarieven voor burgers (ingezetenen) te verlagen en laag te houden.

50PLUS ziet een sterke rol weggelegd voor een wettelijk geregelde ambtelijke rekenkamer(commissie) voor elk Waterschap.

7. Minder bureaucratie!

50PLUS wil een efficiënte en effectieve overheid. Indien het samengaan van waterschappen hier een bijdrage aan kan leveren zal 50PLUS een fusie ondersteunen. Een fusie moet dan wel vanuit het waterschap worden geïnitieerd en niet worden opgelegd. Dit kan kosten besparen door een lagere overhead en minder inzet van externe bureaus. Bovendien kan zo een bijdrage worden geleverd aan een meer democratische verankering alsmede een betere afstemming met andere beleidsterreinen

Bij minder bureaucratie hoort ook een mentaliteitsverandering.

50PLUS wil inplaats van praten OVER de inwoners praten MET de inwoners tot norm verheffen.

8. Geen belangenverstrengeling!

50PLUS streeft naar een groter democratisch gehalte bij de samenstelling van het bestuur van de Waterschappen. Geborgde zetels zijn volgens 50PLUS niet democratisch (geborgde zetels zijn zetels die vast worden bezet door bepaalde groeperingen en niet via verkiezingen worden ingevuld). Alle zetels dienen door middel van verkiezingen te worden verkregen. De 50 PLUS fractie in de Eerste Kamer maakt zich sterk dit wetsontwerp naar ons voorstel aan te passen.

Besluiten van het waterschapsbestuur moeten frequent openbaar worden gemaakt.

De provincies moeten hier toezicht op uitoefenen.

9. Pragmatisch!

Recreatie (varen, sportvissen, zwemmen, etc.) maar ook aanleg van akkerranden zijn op zich geen kerntaak van de Waterschappen. Maar wij willen dit wel mogelijk maken omdat water van ons allemaal is. Het beleven van 'water' draagt in onze ogen bij aan het 'waterbewustzijn'. Als bij de planvorming hier rekening mee kan worden gehouden, zonder dat dit aanzienlijke kosten met zich meebrengt, is dit een goede zaak. Uiteraard vraagt dit een goede afstemming met de verantwoordelijke partijen of grondeigenaar/pachter.

Worden de Waterschappen gevraagd taken van andere overheden over te nemen, dan dienen hierbij ook de kosten gedragen te worden door de opdrachtgever. Dat geldt ook voor kennis en kunde. Deze mogen tegen betaling beschikbaar worden gesteld, zowel nationaal als internationaal.

10. Regeren is vooruit zien!

Voor 50PLUS betekent dit, dat maatregelen waarvan we nu al weten dat deze nu of in de toekomst nodig zijn, begroot moeten worden, zodat er achteraf geen extra hoge kosten gemaakt hoeven te worden. Wij denken dan onder meer aan de klimaatadaptatie, de invoering van de omgevingswet, het Deltaplan, het aanleggen van vistrappen ten behoeve van vismigratie, etc..

50PLUS heeft in de Tweede Kamer al een eerste aanzet gegeven om de Waterschappen meer ruimte te geven om de toekomstige uitdagingen aan te kunnen. Daarom moet samen met de regering geregeld worden dat wettelijke belemmeringen worden weggenomen.

Er moet op het gebied van onder ander innovatie en productie van grondstoffen uit slib en afvalwater passende wet- en regelgeving komen, zodat deze grondstoffen ook weer (her)gebruikt kunnen worden.

Het personeelsbeleid is voor 50PLUS belangrijk. Wij streven naar een flexibele en goed gestructureerde organisatie. Deze dient qua leeftijd een afspiegeling te zijn van de maatschappij. Ouderen horen daar ook een plaats te krijgen. Zij mogen niet aan de kant worden gezet.

Er moet een beleid komen om de ouderen met hun kennis, kunde en ervaring voor de organisatie te behouden. Bij vacatures dienen zij op basis van gelijkheid te worden benaderd.

Verhoging van de efficiency en kwaliteit bij de uitvoering van al haar taken behoort binnen de Waterschappen tot hun topprioriteit verheven te worden. Verzakkende dijken, overstromingen, vervuild water, verdroging en watertekort behoren te worden uitgebannen. Een streng waterschap dat met de allerhoogste kwaliteitsnormen werkt bij de uitvoering van haar (kern)taken is wat 50PLUS betreft een "must".

Voorzitter commissie: Erik Jan Meijboom - Diepenheim